Jezik in slovstvo, 70(1–2), 137–148
DOI: 10.4312/jis.70.1-2.137-148
1.02 Pregledni znanstveni članek

Hana Mžourková[i]

Češko-slovenski stiki pri izdelavi in razvoju jezikovnih priročnikov

Prispevek obravnava stike med češkimi in slovenskimi jezikoslovci po letu 2000 s posebnim poudarkom na obdobju od leta 2016 do 2024. Osredotoča se zlasti na dogodke in rezultate, povezane s sodelovanjem jezikoslovcev, ki se ukvarjajo s pripravo in razvojem slovarjev ter drugih jezikovnih priročnikov. Poleg leksikografije obravnava tudi sodelovanje čeških in slovenskih jezikoslovcev v okviru teorije in prakse jezikovne kulture, pri čemer ima pomembno vlogo izmenjava izkušenj med sodelavci češke in slovenske jezikovne svetovalnice. Kot zadnji dosežek dolgoletne želje po skupnem delu prispevek omenja češko-slovenski mobilnostni projekt (Mobility Plus), ki je pomemben ne samo za prihodnje stike med češkimi in slovenskimi jezikoslovci, temveč tudi za sodobno leksikografijo nasploh.

Ključne besede: češko-slovenski stiki, jezikoslovje, jezikovni priročnik, jezikovno svetovanje, uporabnik jezika

Czech-Slovenian Contact by Preparing Dictionaries and Language Handbooks

The article discusses the interactions between Czech and Slovenian linguists after 2000, focusing on the period between 2016 and 2024. It particularly concentrates on events and outcomes related to the collaboration of linguists cooperating on preparing and developing dictionaries and other language handbooks. Besides lexicography, it also addresses cooperation between Czech and Slovenian researchers within the framework of the theory and practice of language culture, where the collaborators of the Czech and Slovenian language consulting centres play a significant role. As the latest achievement of the long-standing willingness to exchange experiences, the article mentions the Czech-Slovenian mobility project, which

[i] Akademie věd České republiky, Ústav pro jazyk český; mzourkova@ujc.cas.cz; https://orcid.org/0000-0003-4319-3861

is important not only for future interactions between Czech and Slovenian linguists, but also for lexicography in general.

Keywords: Czech-Slovenian contacts, linguistics, language handbook, language consulting, language user

1 Uvod

Če bi želeli češko-slovenske stike povzeti z eno povedjo, bi napisali, da imajo dolgo tradicijo in so se uresničevali (in se še naprej uresničujejo) na številnih področjih, vključno z jezikoslovjem. Izvedba medsebojnega sodelovanja čeških in slovenskih znanstvenikov pa je bila v različnih obdobjih zaradi različnih okoliščin zapletena. Prav tako je treba poudariti, da čeprav stiki jezikoslovcev niso imeli v vseh primerih tako imenovane uradne oblike, podpore države ali različnih državnih agencij, so želja po izmenjavi izkušenj, zgledi dobre prakse in preprosto prepričanje, da je raziskovalno sodelovanje obojestransko koristno, pustili vidne in pomembne sledi v razvoju češkega ter slovenskega jezikoslovja.

Pregled češko-slovenskih stikov, ki sledi, ne želi biti celovit seznam vseh stikov med češkimi in slovenskimi jezikoslovci. Osredotočila se bom predvsem na dosežke zadnjih desetih do petnajstih let, saj so glavni vir tega besedila moje osebne izkušnje sodelovanja pri izbranih projektih in dogodkih v okviru moje zaposlitve pri Inštitutu za češki jezik Akademije znanosti Češke republike (v nadaljevanju IČJ). Zato zagotovo ne bom zajela prav vseh pomembnih dejstev in nalog, pri katerih so v zadnjih letih sodelovali češki in slovenski jezikoslovci. V tem prispevku se bom podrobneje osredotočila zlasti na novejše stike čeških in slovenskih jezikoslovcev, predvsem tistih, ki se ukvarjajo z izdelavo in razvijanjem jezikovnih priročnikov za javnost ter znanje in podatke o jeziku posredujejo v obliki jezikovnih priročnikov ali jezikovnega svetovanja uporabnikom jezika (češčine ali slovenščine). Vse omenjene dejavnosti so seveda medsebojno povezane, zato ne gre za ločene skupine jezikoslovcev in jezikoslovk, saj na primer leksikografi, strokovnjaki za pravopis ali besedotvorje pogosto sodelujejo pri jezikovnem svetovanju. Zaradi povezanosti vseh dejavnosti in za zagotovitev celovitejše slike bom pri predstavitvi češko-slovenskih jezikovnih stikov omenjala tudi češke in slovenske dvojezične ter enojezične razlagalne slovarje, pravopisne priročnike in portale, ki združujejo jezikovne vire.

2 Sodelovanje na izbranih jezikoslovnih področjih

Stiki med znanstveniki so veliko lažji z uradno, zagotovljeno podporo v obliki nepovratnih sredstev, vendar je mora za razvoj stroke sodelovanje potekati neprekinjeno. Dogodki, opisani v tem razdelku, so imeli različno podporo in različno obliko. Včasih je šlo za nastopanje na konferencah, ki jih je organizirala češka ali slovenska stran, večkrat so češki in slovenski jezikoslovci predstavili svoje dosežke na češkem ali slovenskem inštitutu v obliki individualnega predavanja. Sodelovanje se je uresničevalo tudi v okviru skupnih publikacij v revijah ali monografijah. Nenazadnje so se znanstveniki udeleževali tudi pogovorov oziroma okroglih miz. Velikokrat pa je sodelovanje potekalo »le« v obliki konzultacij, posvetov itd., vendar ti stiki niso bili nič manj potrebni ali dragoceni. Ker bi navajanje velike količine obstoječih sodelovanj lahko vodilo v razdrobljenost teme tega besedila, sem za natančnejšo predstavo izbrala le nekaj dogodkov in jih razdelila po jezikoslovnih področjih.

2.1 Stiki na področju dvojezične leksikografije

Stiki na področju češko-slovenske tujejezične leksikografije so bogati, a nekoliko zapleteni. Ker so imeli češki uporabniki na začetku drugega tisočletja na voljo le zastarel in neustrezen *Češko-slovenski slovar, slovensko-češki slovar* Růžene Škerl[1] ali žepni slovar Alene Šamonilove (*Slovinsko-český, česko-slovinský slovník s mluvnicí a nejpoužívanějšími konverzačními frázemi*, 2002), namenjen predvsem turistom, so leta 2002 pod okriljem Slovanskega inštituta Akademije znanosti Češke republike (v nadaljevanju SI) začeli pripravljati geslovnik novega *Slovensko-češkega slovarja* (o začetkih dela piše Blažek (2010)), temu pa je sledila priprava koncepta in izdelave slovarskih gesel. Ker je večino časa svojega nastajanja slovar imel le enega avtorja, Davida Blažka,[2] je nastajanje dela trajalo

[1] Podrobneje o pomanjkljivostih v slovarju piše Petra Stankovska (2018). Povzemam tri najbolj pereče: 1. slovar navaja kot slovarska gesla besede, ki v češčini ne obstajajo, 2. na isti ravni so navajane besede z različno stilno zaznamovanostjo (slengizmi, termini, narečni izrazi idr., vendar ti niso okvalificirani ali kako drugače označeni), 3. pogosto se kažejo nedoslednosti pri obdelavi nekaterih sistemskih pojavov češčine (to se še posebej pojavlja pri tvorjenju pomanjševalnic in ženskih oblik samostalnikov, med katerimi je veliko besed, ki v češčini sploh ne obstajajo).

[2] Pri izdelavi seznama gesel je na začetku priprave slovarja krajši čas sodelovala tudi Jana Špirudová.

dlje, kot je bilo na začetku načrtovano. Vendar je, zahvaljujoč trudu glavnega avtorja in podpori SI, v času pisanja tega prispevka *Slovensko-češki slovar* že v tisku in njegovo izdajo lahko pričakujemo najpozneje maja 2025. K visoki ravni znanstvenega dela je zagotovo prispevalo dejstvo, da so pri nastajanju slovarja v obliki konzultacij in različnih strokovnih pregledov sodelovali leksikografi z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (v nadaljevanju ISJFR). Treba je omeniti tudi, da je D. Blažek v času priprave slovarja v svojih nastopih na konferencah in v pisnih prispevkih v čeških ter slovenskih znanstvenih revijah in zbornikih redno obveščal svoje kolege o napredovanju dela in opozarjal na težave, ki jih je bilo treba rešiti pri ustvarjanju modernega dvojezičnega slovarja.[3]

Tujejezične dejavnosti, povezane s pripravo slovensko-češkega slovarja, so po letu 2000 potekale tudi na IČJ. V tem primeru je šlo za poseben projekt, ki je bil pogodbeno sklenjen skupaj z Državno založbo Slovenije (DZS) in ki je bil formalno neodvisen od zgoraj omenjenega slovarja D. Blažka. Čeprav je bila v letih 2008–2011 pripravljena prva različica slovarja in jo je avtorska skupina (pri kateri sem sodelovala tudi sama) oddal uredništvu DZS, naloga na žalost ni bila nikoli dokončana.[4]

2.2 Sodelovanje pri vprašanjih enojezične leksikografije

Preden bom predstavila sodelovanje zadnjih let, je treba vsaj na kratko opisati stike med slovenskimi in češkimi leksikografi v času nastajanja *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ, 1970–1991), ker so pomemben temelj za nadaljnje povezave.[5] Priprava koncepta SSKJ-ja in snopiča poskusnih gesel v prvi polovici 60. let 20. stoletja je črpala tudi iz izkušenj avtorjev *Slovarja knjižnega češkega jezika* (*Slovník spisovného jazyka českého* (1960–1971)) (Hladká in Novotná 2017). V tem času je bila skupina avtorjev SSKJ-ja v živem stiku s češkimi kolegi. To sta poudarila tudi

[3] S temami, povezanimi s češko-slovenskim slovaropisjem, je D. Blažek med drugim nastopal na simpoziju Obdobja (2015) in na konferenci Mednarodni dan slovarjev (12. 10. 2022).

[4] Projekt je bil nedokončan zaradi spremembe tedanjih ciljev in usmeritve DZS-ja ter vprašanja avtorskih pravic v pogodbi.

[5] Kakor je med drugimi v knjigi *Normativnost v slovarjih slovenskega knjižnega jezika* (2024) prikazala Manca Černivec, na slovensko leksikografijo brez dvoma tudi v sodobnosti vpliva funkcijski pristop Praškega lingvističnega krožka, ki je opazen tudi v zasnovi tretje, elektronske izdaje *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (eSSKJ).

Antonín Jedlička in Jaroslav Machač (1971) v svojem pregledu novejših slovanskih razlagalnih slovarjev. Posebej plodna je bila javna diskusija o poskusnem snopiču SSKJ-ja. Češki leksikografi so pripravili podrobno oceno, ki je bila (skupaj z odgovorom uredništva SSKJ-ja) objavljena leta 1964 v reviji *Jezik in slovstvo* (JiS), sledil ji je (v isti številki JiS) *Odgovor uredništva SSKJ*, v katerem so slovenski leksikografi izrazili željo po nadaljevanju sodelovanja. Leto pozneje je JiS prinesel še odziv čeških leksikografov (*Odgovor na odgovor*), v kateri so bili podrobneje opisani nekateri prejšnji predlogi za izboljšavo postopkov pri pripravi SSKJ-ja.

Razen sodelovanja pri SSKJ-ju je hkrati potekala medsebojna izmenjava mlajših sodelavcev, ki se je uresničevala tudi na ravni podiplomskega študija v Pragi. Med sodelavci in sodelavkami SSKJ-ja, ki so študirali na praški slavistiki in tudi pri seminarju Bohuslava Havránka, so bili npr. Ada Vidovič Muha, Tomo Korošec in France Novak (Honzak Jahić 2011). Stiki v obliki univerzitetnih izmenjav so se nadaljevali tudi v naslednjih desetletjih.

Na IČJ je spet prišlo do ponovne aktivnejše krepitve stikov in pogostejšega obveščanja o dosežkih na področju enojezične leksikografije predvsem v zadnjih desetih letih. Leta 2016 sta se z vidika češko-slovenskih leksikografskih stikov zgodila dva pomembna dogodka. Najprej je aprila potekala konferenca *Slovanska leksikografija na začetku 21. stoletja* (*Slovanská lexikografie počátkem 21. století*), na kateri je s prispevki nastopilo pet slovenskih leksikografov in leksikografk.[6] Še istega leta novembra je potekala mednarodna delavnica z naslovom *Akademski slovar sodobne češčine in programska oprema za njegovo izdelavo ali Slovarji in njihovi uporabniki v 21. stoletju* (*Akademický slovník současné češtiny a software pro jeho tvorbu aneb Slovníky a jejich uživatelé v 21. století*), na kateri je sodelovalo šest slovenskih leksikografov in leksikografk.[7] Na obeh dogodkih je bila v slovenskih prispevkih najpogosteje obravnavana priprava in izdelava tretje izdaje *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* ter s tem povezana konceptualna vprašanja. Za češke leksikografe, ki so prav v tistem času začeli z izdajo novih gesel spletnega *Akademskega slovarja sodobne*

---

6 Po abecednem zaporedju so to bili Alenka Jelovšek, Tanja Mirtič, Andrej Perdih (z dvema prispevkoma), Mojca Žagar Karer in Andreja Žele. Prispevki so bili objavljeni v zborniku leta 2018 (Niševa idr. 2018).

7 Udeleženci delavnice so bili Nataša Jakop, Janoš Ježovnik, Domen Krvina, Matej Meterc, Mija Michelizza in Andrej Perdih.

češčine (*Akademický slovník současné češtiny*),[8] je bila izmenjava izkušenj s slovenskimi kolegi zelo dragocena.

V naslednjih letih so bili češki in slovenski leksikografi v stiku na mednarodnih konferencah (na primer EURALEX, Slovko, Obdobja, EFNIL), predvsem pa ob priložnostnih individualnih predavanjih. Nekatera od teh je treba posebej omeniti. Na primer, leta 2019 so se češki jezikoslovci s slovenskimi kolegi srečali v prostorih IČJ kar trikrat: 30. aprila je Andrej Perdih v svojem predavanju predstavil projekt *Franček*, istega dne je Mija Michelizza spregovorila o feminativih v različnih slovarjih in v podatkovni bazi jezikovne svetovalnice. Pozneje tistega leta, 20. avgusta, je Tanja Mirtič češkim jezikoslovcem predstavila nekatera oblikoslovna in pravorečna vprašanja slovenščine. Pandemija koronavirusa je žal za nekaj let prekinila osebna srečanja čeških in slovenskih jezikoslovcev. Do nadaljevanja predavanj posameznih slovenskih jezikoslovcev je v IČJ prišlo šele leta 2023, ko je 28. marca Boris Kern spregovoril o družbeno odgovorni leksikografiji.[9] Med več predavanji, izvedenimi v letu 2024, velja izpostaviti nastop Duše Divjak Race za raziskovalce SI, ki je (na daljavo) predstavila posredovanje jezikovnih podatkov iz slovarjev različnega tipa (zgodovinskih, narečnih in sodobnega jezika) splošnim uporabnikom jezika.

2.3 Sodelovanje na področjih, povezanih s teorijo in prakso jezikovne kulture

Zelo živi stiki med češkimi in slovenskimi jezikoslovci so v zadnih letih potekali tudi na področjih, povezanih z jezikovno kulturo in kodifikacijskimi dejavnostmi.[10] Posebej cenjena med češkimi in slovenskimi jezikoslovci je izmenjava izkušenj za teorijo in prakso jezikovnega svetovanja.[11]

---

8 Povezava: https://slovnikcestiny.cz/uvod.php.

9 Boris Kern naj bi temo predstavil že leta 2020, vendar je bilo predavanje zaradi pandemičnih ukrepov izvedeno šele tri leta pozneje. Januarja 2025 je na IČJ na daljavo predavala Urška Vranjek Ošljak.

10 O povezanosti jezikovne kulture prim. Kraus (2017). Več o vprašanjih norme in kodifikacije prim. Beneš idr. (2013), o pravopisni normi Lengar Verovnik (2012).

11 Oba inštituta ponujata svetovalske storitve v svojih jezikovnih svetovalnicah. Na češki strani poteka svetovanje predvsem po telefonu, medtem ko slovenska jezikovna svetovalnica odgovarja na vprašanja, ki jih uporabniki svetovalnice pošiljajo preko elektronskega obrazca. Odgovori na izbrana jezikovna vprašanja so pozneje objavljeni v podatkovnih bazah za širšo javnost. Podrobneje se z delovanjem in nalogami češke ter slovenske jezikovne svetovalnice ukvarjam v prispevku za simpozij Obdobja (Mžourková 2024).

Helena Dobrovoljc v predgovoru monografije *Kje pa vas jezik žuli? Prva pomoč iz jezikovne svetovalnice* navaja, da je *Akademski priročnik češkega jezika* (*Akademická příručka českého jazyka* 1. izd. 2014, 2. izd. 2019, 3. izd. 2024 (v tisku)) knjigi služil kot zgled (Dobrovoljc idr. 2020: 14).[12]

Tudi v zvezi s to tematiko so stiki med češkimi in slovenskimi sodelavci svetovalnice do zdaj potekali v obliki posebnih predavanj, predstavitev dela in izkušenj. Sama sem večkrat imela čast na ISJFR predavati o zgodovini, sodobnih nalogah in načrtih češke jezikovne svetovalnice.[13] Z veseljem sem sprejela tudi povabilo, da na spletni konferenci *Mednarodni dan slovarjev* (16. oktobra 2020) predstavim temo jezikovne svetovalnice in njene *Baze jezikovnih vprašanj*.

Prepričanje, da so stiki med češkimi in slovenskimi jezikoslovci živi in trdni ter da jih obe strani dojemata kot zelo perspektivne, je potrdilo povabilo sodelavcev slovenske jezikovne svetovalnice, da bi se kot gostje udeležili pogovorov, povezanih z evropskim projektom TELMER[14] (na spletu, 30. novembra 2023). Pri zaključnem webinarju projekta (26. marca 2024) je bil sprejet načrt ustanovitve mreže evropskih jezikovnih svetovalnic in narejen prvi korak za uradno sodelovanje na evropski ravni v okviru morebitne zveze jezikovnih svetovalnic.[15]

Kar zadeva sodelovanje v obliki pisnih prispevkov k jezikovni kulturi, je iskanje skupnih tem v zadnjih letih obrodilo sadove v skupnem prispevku s Heleno Dobrovoljc (2021). V primerjalni študiji sva se osredotočili na vprašanja čeških in slovenskih ženskih priimkov z vidika zgodovine, jezikovnega sistema in navsezadnje tudi na javna (laična) mnenja o ženskih priimkih v medijih ter podatkovnih bazah češke in slovenske jezikovne svetovalnice.

Eno leto pozneje so slovenski jezikoslovci spodbudili češke kolege k nadaljnemu sodelovanju. Izšla je monografija *Pravopis na zrnu graha*, ki vsebuje raznolike razprave o pravopisnih vprašanjih (2022), h katerim sem

---

12 O podobnostih in razlikah *Akademskega priročnika češkega jezika* in publikacije *Kje pa vas jezik žuli?* pišem v oceni iz leta 2021.

13 To je bilo 17. julija 2018, 8. avgusta 2019 in (online) 28. septembra 2020.

14 Akronim za »Tell Me How to Say It Right!«. Projekt so izvajali sodelavci jezikovnih svetovalnic v Estoniji in na Češkem. Več o projektu TELMER gl. Rosenbaumová (2024).

15 Kot drugi gostje so nastopali sodelavci jezikovnih svetovalnic na Madžarskem in v Latviji.

na povabilo slovenskih kolegov prispevala pogled na češko raziskovanje norme, dojemanje kodifikacijske avtoritete in uresničevanje kodifikacije na Češkem, ki poteka s pomočjo *Spletnega jezikovnega priročnika* (*Internetová jazyková příručka*).[16] Tudi to sodelovanje priča, da sta si češko in slovensko raziskovanje norme in vprašanj, povezanih s kodifikacijo in normativnimi priročniki, zelo blizu. V prispevku je posebej poudarjena vloga jezikovnega svetovanja kot enega temeljnih virov, ki poleg različnih korpusov in drugih virov podatkov o jeziku jezikoslovcem pomaga dobiti natančnejšo sliko o uporabi jezika ter širšem dojemanju in ustvarjanju norme (Mžourková 2022).[17]

3 Sodobno nadaljevanje v češko-slovenskem dialogu

Kot sem prikazala v razdelku 2, so stiki med češkimi in slovenskimi jezikoslovci živi.[18] V zadnjih desetih letih (kljub ukrepom zaradi koronavirusa) izmenjava izkušenj in znanstvenih spoznanj med sodelavci IČJ in ISJFR poteka neprekinjeno. V tem času so potekala tudi prizadevanja za finančno podporo znanstvenih stikov. Čeprav poskusi za skupni bilateralni projekt v letih 2018 in 2021 niso dobili podpore akademij, je bil tretji poskus uspešen. Ker gre za pomemben dosežek dolgoročnega prizadevanja, mu bom v nadaljevanju posvetila več pozornosti.

Projekt, pri katerem v času pisanja tega prispevka sodelujejo češki in slovenski jezikoslovci, se imenuje *Dialog med leksikografi in jezikovnimi uporabniki*. Delo se je začelo leta 2024 in bo trajalo do konca leta 2025. Pri projektu sodelujejo leksikografi s treh inštitutov: glavna nosilca projekta sta David Blažek s SI in Mija Michelizza z ISJFR. V okviru IČJ sem v projekt vključena tudi sama.

Cilj projekta je iskanje možnosti, kako vključiti uporabnike enojezičnih in večjezičnih slovarjev in drugih jezikovnih priročnikov v proces

[16] Povezava: https://prirucka.ujc.cas.cz.

[17] O nalogah jezikovnega svetovanja je že prej pisala na primer L. Uhlířová (2009), z dojemanjem norme in z odnosi do kodifikacije in kodifkacijske avtoritete se ukvarjajo avtorji monografije *Jazyková poradna, dobrý den. O češtině a jejích uživatelích* (Dufek idr. 2022).

[18] Opombe vredno je tudi dejstvo, da so slovenski in češki jezikoslovci člani uredniških odborov različnih revij, na primer Kozma Ahačič (*Naše řeč*), David Blažek (*Slovenski jezik/Slovene Linguistic Studies*) ali jaz (*Jezikoslovni zapiski*).

leksikografske teorije in prakse. Podatki, ki bodo pri projektu zbrani, bodo kasneje uporabljeni pri razvijanju jezikovnih priročnikov, ki jih izdelujejo sodelavci inštitutov, vključenih v projekt. Zaradi tega bodo pri projektnih dejavnostih obravnavani predvsem sodobni slovarji in priročniki na slovenskem portalu *Fran*[19] (na primer tretja izdaja *Slovarja sodobnega knjižnega jezika* (eSSKJ) in *Sprotni slovar slovenskega jezika*), češki *Spletni jezikovni priročnik*[20] in *Češko-slovenski slovar* Davida Blažka. Cilj čeških in slovenskih leksikografov je iskanje načinov za izboljšanje konceptov obstoječih priročnikov, njihove makrostrukture in mikrostrukture ter večja uporabniška prijaznost slovarjev in drugih priročnikov.[21] Z delom pri projektu se sodelujoči leksikografi pridružujejo načelom sodobne leksikografije, ki vlogo uporabnika slovarjev in jezikovnih priročnikov obravnava kot nujni sestavni del leksikografskih procesov (Lew in de Schryver 2014).

Začetni rezultat projekta je bil javni posvet na okrogli mizi 9. aprila 2024 v Pragi na SI. Dogodek z naslovom *Slovarji nas združujejo* je povezal mobilnostni projekt z bivanjem Andreja Perdiha v okviru programa Fellowship Josefa Dobrovskega (v nadaljevanju FJD).[22] V prvem delu srečanja je A. Perdih predstavil temo svojega bivanja v okviru FJD, in sicer vprašanja transformacije besednih zvez v novem slovensko-češkem slovarju. Drugi del dogodka je obsegal predstavitve sodelavcev mobilnostnega projekta in predstavitve v projekt vključenih slovarjev ter drugih jezikovnih priročnikov. O tem, da se projekt ukvarja z zelo aktualnimi vprašanji sodobne leksikografije, je pričala živa in dolga diskusija, h kateri so bogato prispevali raziskovalci z različnih inšitutov, prisotni v občinstvu. Naslednje osebno srečanje projektnih ekip je potekalo na leksikografski delavnici v Ljubljani 10. novembra 2024.[23]

---

19 Povezava: https://fran.si/.

20 Povezava: https://prirucka.ujc.cas.cz/.

21 Več o uporabniški prijaznosti v prispevku H. Mžourkove in J. Křivana (2019).

22 Fellowship Josefa Dobrovskega (FJD) izvaja Akademija znanosti Češke republike (Več o njem: https://www.avcr.cz/en/academic-public/support-of-research/josef-dobrovsky-fellowship). K FJD-ju se je pridružilo že več slovenskih lingvistov, na primer na oddelku za dialektologijo IČJ je leta 2022 gostoval Miha Sušnik, sodelavec ISJFR.

23 Po sestanku na daljavo (ki je potekal 2. 10. 2024) je bil pripravljen dokument s predlogi dobrih praks, ki je bil podlaga za delovni sestanek projektne skupine. V javnem delu srečanja, ki je bil namenjen poslušalcem z ZRC-ja, 10. 11. 2024 s predavanji nastopala D. Blažek (o pripravi elektronske oblike *Slovensko-češkega slovarja*) in H. Mžourková (o raziskavi med uporabniki češke jezikovne svetovalnice).

4 Zaključek

Stiki med češkimi in slovenskimi znanstveniki so bili vedno živi in so obema stranema prinašali korist za nadaljnje raziskave.[24] Še vedno obstaja veliko področij, podpodročij, določenih tem in vprašanj, ki jih je vredno raziskovati. Tako imenovana digitalna doba postavlja pred češke in slovenske jezikoslovce nove izzive ter hkrati nove priložnosti, da bi posredovanje aktualnih rezultatov raziskovanja potekalo hitro, učinkovito in z upoštevanjem predvidenega uporabnika. Prav uporabnik jezika je zdaj bolj kot kdajkoli prej v središču zanimanja leksikografov. Izvajanje raziskav v okviru mednarodnega sodelovanja prinaša v tej smeri veliko koristnih podatkov, saj se celoviteje obravnavajo skupne teme, problematična vprašanja in primeri dobrih praks.

Zahvala

Prispevek je nastal v okviru projekta *Dialog med leksikografi in jezikovnimi uporabniki* (Mobility Plus projects) in s podporo dolgoročnega konceptualnega razvoja Inštituta za češki jezik Akademije znanosti Češke republike, RVO: 68378092. Zahvaljujem se anonimnim recenzentom in Miji Michelizzi za spodbudne pripombe in dragocene predloge za izboljšavo prispevka.

Literatura

Beneš, M., Prošek, M. in Smejkalová, K. (2013). Kodifikace a její role v současné společnosti. V O. Uličný in S. Schneiderová (ur.), *Studie k moderní mluvnici češtiny 2. Komunikační situace a styl* (str. 15–24). Univerzita Palackého v Olomouci.

Blažek, D. (2010). Příprava nového slovinsko-českého slovníku. *Jazykovědné aktuality*, *47*(3–4), 131–132.

Černivec, M. (2024). *Normativnost v slovarjih slovenskega knjižnega jezika*. Založba ZRC, ZRC SAZU. https://doi.org/10.3986/9789610508342

[24] Med zadnjimi dogodki, ki so potrdili skupni interes za izmenjavo informacij in posredovanje izkušenj, bi želela omeniti še predstavitev aktivnosti IČJ na mednarodnem srečanju in dnevu Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU na Ramovševem dnevu v Ljubljani 20. septembra 2022.

Dobrovoljc, H., Lengar Verovnik, T., Vranjek Ošlak, U., Michelizza, M., Weiss, P. in Gliha Komac, N. (2020). *Kje pa vas jezik žuli? Prva pomoč iz Jezikovne svetovalnice*. Založba ZRC, ZRC SAZU.

Dufek, O., Dvořáková, K., Beneš, M., Martinkovičová, B., Mžourková, H., Smejkalová, K. in Štěpánová, V. (2022). *Jazyková poradna, dobrý den: O češtině a jejích uživatelích*. Nakladatelství Lidové noviny.

Helcl, M., Janský, L., Machač, J., Sochová, Z. in Zima, J. (1964). Pripombe k poskusnemu snopiču slovarja slovenskega knjižnega jezika. *Jezik in slovstvo*, *9*(7–8), 54–262. https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-QKISAL3B

Helcl, M., Janský, L., Machač, J., Sochová, Z. in Zima, J. (1965). Odgovor na odgovor. *Jezik in slovstvo*, *10*(1), 25.

Hladká, Z. in Novotná, R. (2017). Výkladový slovník. V P. Karlík, M. Nekula in J. Pleskalová (ur.), *CzechEncy*: *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Masarykova univerzita. https://www.czechency.org/slovnik/V%C3%9DKLADOV%C3%9D%20SLOVN%C3%8DK

Honzak Jahić, J. (2011). Slovensko jezikoslovje v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja: jezikovna zvrstnost. V A. Jensterle Doležal (ur.), *Vzájemným pohledem* (str. 265–281). Národní knihovna České republiky – Slovanská knihovna.

Jedlička, A. in Machač, J. (1971). Nové výkladové slovníky slovanské. *Naše řeč*, *54*(2), 102–111.

Kraus, J. (2017). Jazyková kultura. V P. Karlík, M. Nekula in J. Pleskalová (ur.), *CzechEncy*: *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Masarykova univerzita. https://www.czechency.org/slovnik/JAZYKOV%C3%81%20KULTURA

Lengar Verovnik, T. (2012). Pravopisna norma proti normam drugih ved in področij človekovega delovaja, ravnanja. V N. Jakop in H. Dobrovoljc (ur.), *Pravopisna stikanja: Razprave o pravopisnih vprašanjih* (str. 17–25). Založba ZRC, ZRC SAZU.

Lew, R. in de Schryver, G.M. (2014). Dictionary users in the digital revolution. *International Journal of Lexicography*, *27*(4), 341–359. https://doi.org/10.1093/ijl/ecu011

Mžourková, H. (2021). Slovinská publikace o jazykovém poradenství: a nejen o něm. *Naše řeč*, *104*(3), 189–195.

Mžourková, H. (2022). Pravopisna kodifikacija na Češkem. V T. Lengar Verovnik in U. Vranjek Ošlak (ur.), *Pravopis na zrnu graha: Razprave o pravopisnih vprašanjih* (str. 41–55). Založba ZRC, ZRC SAZU. https://doi.org/10.3986/9789610506201_02

Mžourková, H. (2024). Czech and Slovenian language consulting: What do they tell us about language and language users?. V S. Štumberger (ur.), *Predpis in norma v jeziku* (Obdobja 43, str. 225–231). Založba Univerze v Ljubljani. https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL/catalog/book/664/chapter/3925

Mžourková, H. in Dobrovoljc, H. (2021). Ženská podoba příjmení v češtině a ve slovinštině pohledem lingvistů a v názorech veřejnosti. *Acta onomastica*, *62*(2), 353–376.

Mžourková, H. in Křivan, J. (2019). Pusťme uživatele do slovníku! Aneb o neprobádané cestě v české lexikografii. *Naše řeč*, *102*(1–2), 36–50.

Niševa, B., Blažek, D., Krejčířová, I., Skwarska, K., Šlaufová, E. in Vašíček, M. (ur.). (2018). *Slovanská lexikografie počátkem 21. století: Sborník příspěvků z mezinárodní konference, Praha 20. – 22. 4.* Slovanský ústav.

Pravdová, M. in Svobodová, I. (ur.). (2019). *Akademická příručka českého jazyka* (2., opravené a doplněné vydání). Academia.

Redakcija SSKJ (1964). Odgovor uredništva SSKJ. *Jezik in slovstvo*, *9*(7–8), 262–265.

Rosenbaumová, J. (2024). K principům jazykového poradenství: Projekt TELMER 2023–2024. *Naše řeč*, *107*(2), 93–95. https://doi.org/10.58756/n21072405

Stankovska, P. (2018). Nový česko-slovinský slovník. V B. Niševa, D. Blažek, I. Krejčířová, K. Skwarska, E. Šlaufová in M. Vašíček (ur.), *Slovanská lexikografie počátkem 21. století*: *Sborník příspěvků z mezinárodní konference, Praha 20. – 22. 4.* (str. 155–161). Slovanský ústav.

Šamonilová, A. (2002). *Slovinsko-český, česko-slovinský slovník s mluvnicí a nejpoužívanějšími konverzačními frázemi*. Monatex.

Škerlj, R. (1995). *Češko-slovenski, slovensko-češki slovar*. DZS.

Uhlířová, L. (2009). Jak vymezit v souvislosti s prací na internetové příručce češtiny role jazykové poradny jakožto akademické jazykověvýchovné instituce?. V M. Považaj (ur.), *Jazyková kultúra na začiatku tretieho tisícročia: Zborník materiálov z vedeckej konferencie konanej 9. – 10. septembra 2004 v Bratislave* (str. 202–207). Veda.